

CRITERIS DE CORRECCIÓ (Prova 2) PAU JUNY/JULIOL DE 2023

Criteris generals

1) Comprensió del text

Puntuació: 3 punts. Cal contestar 2 de les 4 preguntes que valen 1 punt i 2 de les 4 preguntes que valen 0,5 punts (Total 3 punts).

- a) 1 punt (0,5 pel tema; 0,5 per les parts bàsiques)
- b) 1 punt
- c) 1 punt (0,5 pel tema; 0,5 per les parts bàsiques)
- d) 1 punt
- e) 0,5 punts (0,25 per la tipologia textual; 0,25 característiques: 0,125 per cada tret encertat)
- f) 0,5 punts (0,25 per cada marca identificada i justificada correctament)
- g) 0,5 punts (0,25 per la tipologia textual; 0,25 característiques: 0,125 per cada tret encertat)
- h) 0,5 punts (0,25 pel registre; 0,25 característiques: 0,125 per cada tret encertat)

2) Anàlisi lingüística del text

Puntuació: 3 punts. Cal triar 3 de les 6 preguntes (Total 3 punts).

- a) 1 punt: 0,25 per ítem. Les respostes errònies no descompten.
- b) 1 punt: 0,25 per ítem. Les respostes errònies no descompten.
- c) 1 punt: 0,25 per ítem. Si els 4 ítems són correctes, la puntuació total serà 1. Si es respon només la meitat de la informació que es demana en cada ítem, 0,125.
- d) 1 punt: 0,25 per ítem. Com que es demanen 4 aspectes en cada ítem (temps, mode, persona i nombre, i la forma d'infinitiu), es pot comptar 0,0625 per cada element encertat.
- e) 1 punt: 0,25 per ítem.
- f) 1 punt: 0,25 per ítem.

3) Expressió i reflexió crítica

Puntuació: 4 punts. Hi ha tres possibilitats de tria:

- i) contestar les 4 preguntes que valen 1 punt (a, b, c i d) (Total 4 punts).
- ii) contestar les 2 preguntes que valen 2 punts (e i f) (Total 4 punts).

iii) contestar 3 preguntes: 2 de les 4 preguntes que valen 1 punt i 1 de les 2 preguntes que valen 2 punts (Total 4 punts).

- a) 1 punt
- b) 1 punt
- c) 1 punt
- d) 1 punt
- e) 2 punts
- f) 2 punts

Si l'estudiant ha contestat més preguntes de les exigides en cada bloc, davant d'opcions d'igual valor es corregirà la primera contestada en el full d'examen.

En els apartats de *Comprensió del text* i d'*Expressió i reflexió crítica*, les respostes es valoraran més positivament si responen amb precisió la pregunta, expressen amb claredat i ordre les idees i els conceptes, es presenten ben estructurades (paràgrafs, signes de puntuació, connectors discursius) i demostren un bon domini de la normativa gramatical i de l'expressió lèxica. Si la redacció presenta errors gramaticals i d'expressió, es descomptaran 0,05 punts per error. Les faltes repetides no es comptaran (Ex.: del home/del home o Castello/Castello, 1 falta; però, del hort/del home o Castello/qüestio, 2 faltes). El descompte es farà per preguntes. Si en una pregunta el descompte per errors supera la puntuació de la pregunta, la puntuació serà 0. Si una falta (per exemple: Castello, sense accent) es comet en una pregunta concreta i es repeteix en una altra pregunta diferent, la repetició no penalitzarà.

Criteris específics

Es donen suggeriments sobre aquelles qüestions més complexes i que convé posar en comú entre tots els correctors i les correctores.

1. Comprensió del text

a) Descriu el tema i les parts bàsiques del text 1. [1 punt]

Tema: Descripció del personatge de Ximo el Roig i de l'entorn on viu (Mas del Potro)

Parts bàsiques del text:

Es tracta d'un text narratiu-descriptiu i, més concretament, és un fragment d'una novel·la. Tot i que es tracta només d'un passatge, hi podem distingir dues parts:

1. La primera part del text abastaria els tres primers paràgrafs (línies 1-15), i s'hi descriuen sobretot les característiques físiques del personatge i algunes accions quotidianes que realitza.
2. La segona part del text comprendria l'últim paràgraf (línies 16-27). En aquest fragment, es descriu sobretot l'entorn del Mas del Potro. També s'hi descriuen algunes situacions quotidianes, però estan més relacionades amb aquest entorn.

b) Resumeix el contingut del text 1 amb una extensió aproximada de 6 línies. [1 punt]

Resposta semioberta.

c) Descriu el tema i les parts bàsiques del text 2. [1 punt]

Tema: L'evolució del valencià segons factors socials, econòmics i culturals/ La normalització lingüística del valencià

Parts bàsiques del text:

1. Línies 1-5: Es duu a terme una introducció en la qual es presenta el tema del text i s'explica que la societat valenciana i el procés de normalització del valencià han evolucionat d'acord amb el context social, econòmic i cultural.
2. Línies 6-11: L'autor se centra en les tensions i confrontacions polítiques que s'han produït en aquest procés de normalització.
3. Línies 12-17: S'esmenten altres aspectes que han tingut un paper clau en el procés de normalització: la igualació dels grups de gènere, l'ampliació d'usuaris de generacions més joves, el nivell de coneixements i estudis sobre l'ús de la llengua, l'ús de la llengua en la piràmide ocupacional o la ideologia, entre d'altres.
4. Línia 17 fins al final: l'autor se centra en el col·lectiu de persones joves, universitàries i progressistes, que constitueixen una esperança per al futur del valencià.

Les parts 2 i 3 també es podrien considerar conjuntament, com una part només.

d) Resumeix el contingut del text 2 amb una extensió aproximada de 6 línies. [1 punt]

Resposta semioberta

e) Identifica la tipologia textual del text 1 i especifica'n dues característiques presents en aquest text. [0,5 punts]

-Text narratiu-descriptiu, fragment d'una novel·la.

-Característiques:

L'autora descriu algunes característiques físiques del personatge de Ximo el Roig, i explica accions i situacions de la vida quotidiana que aquest realitza. Així mateix, es descriu l'entorn on es desenvolupa l'acció.

Destaca la presència de nombrosos adjectius ('negra nit', 'el Roig ja no és roig', 'el cel és negre i serè, si bé fred', 'fuetada rasposa i gèlida, en el llarg, fastigós camí', etc.)

Hi ha una veu d'un narrador omniscient que descriu personatges, llocs i situacions. Hi abunden els verbs d'acció i els recursos estilístics, com ara les metàfores ('fuetada rasposa i gèlida'), unitats fraseològiques ('cria malves', 'ara i adés', 'de tant en tant', etc.), paral·lelismes ('I tots els polítics! I tots els qui...'), sinestèsies ('bavosa covardia', 'fred negre'), etc.

f) Identifica i justifica dues marques de modalització del text 1. [0,5 punts]

La subjectivitat del text és descrita pel narrador omniscient, amb un lèxic valoratiu, amb abundància d'adjectius ('bavosa covardia', 'el cel és negre i serè, si bé fred', 'fuetada rasposa i gèlida, en el llarg, fastigós camí'), metàfores i comparacions ('fuetada rasposa i gèlida', 'cria malves', 'com si tinguera una eterna varicel·la...', etc.), exclamacions ('maleïts siguen tots els banquers! I tots els polítics! I tots els qui els alimenten amb la seua bavosa covardia!'), etc.

g) Identifica la tipologia textual del text 2 i especifica'n dues característiques presents en aquest text. [0,5 punts]

-Text expositiu-argumentatiu.

-Característiques: presenta o exposa dades, situacions o fets, explica casos, utilitza lèxic valoratiu. Exposa relacions causa-efecte (arguments). Registre formal.

h) Identifica el registre lingüístic (formal/informal) del text 2 i especifica'n almenys dos trets més significatius presents en aquest text. [0,5 punts]

-Registre formal. Discurs elaborat, presència de subordinació. Lèxic ric i culte ('prospectiva', 'retrospectiva', 'democratització', 'conflictivista', etc.), presència de connectors. Sintaxi complexa.

2. Anàlisi lingüística del text

Tria 3 de les 6 preguntes (Total 3 punts).

a) Indica la pronunciació dels elements subratllats pertanyents al text 1. [1 punt]

1. bavosa (línia 4). Sorda o sonora? Sonora
2. revolts (l. 16). Oberta o tancada? Oberta
3. ensonyats (l. 23). Sorda o sonora? Sorda
4. lactosa (l. 25). Sorda o sonora? Sonora

b) Indica la pronunciació dels elements subratllats pertanyents al text 2. [1 punt]

1. transició (línia 8). Sorda o sonora? Sonora
2. orfe (l. 10). Oberta o tancada? Oberta
3. positius (l. 19). Sorda o sonora? Sonora
4. l'incert (l. 23). Oberta o tancada? Oberta

c) Indica a quins elements fan referència en el text 1 els mots subratllats i quina funció sintàctica realitzen. [1 punt]

1. ara les dues úniques vaques que li queden són la Negreta i la Rossa, rere l'embargament del banc –maleïts siguen tots els banquers! (línies 2-4) → “a Ximo el Roig” (CI)
2. I tots els qui els alimenten amb la seua bavosa covardia! (l. 4) → “tots els banquers i tots els polítics” (CD)
3. És intolerant a la lactosa, que ho ha dit el metge, el senyor Pons. (l. 25) → “que és intolerant a la lactosa” (CD)
4. Veges què n'ha de saber. (l. 26-27) → “d'això que s'ha dit abans: de política, dels preus del bestiar” (Complement de règim verbal)

d) Indica el temps, el mode, la persona i el nombre, i la forma d'infinitiu de les següents formes verbals, extretes del text 2: [1 punt]

1. han contribuït (línia 2): 3a persona del plural del perfet d'indicatiu del verb CONTRIBUIR
2. comprometia (l. 7): 3a persona del singular de l'imperfet d'indicatiu del verb COMPROMETRE
3. voldríem (l. 17): 1a persona del plural del condicional simple d'indicatiu del verb VOLER
4. trobarem (l. 21): 1a persona del plural del futur simple d'indicatiu del verb TROBAR

Cada ítem té un valor de 0,25. Com que es demanen 4 coses en cada ítem (temps, mode, persona i nombre, i la forma d'infinitiu), es pot comptar 0,0625 per cada element encertat.

e) Digues el significat que adquireixen en el text 1 aquestes paraules (o expressions) o posa'n un sinònim. [1 punt]

1. fuetada (línia 8)

DEF: *f.* Colp pegat amb un fuet.

Possibles sinònims: assot, cinglada, xurriacada, corretjada

2. cria malves (l. 12)

DEF: loc. verb. Ser, algú, mort i soterrat.

Possibles sinònims: menjar terra, ésser al sac, podrir terra, donar menjar als cucs, ésser al pot, ésser al clot, descansar en pau

3. ferum (l. 18)

DEF: 1. f. Olor forta que fan certs animals, especialment els salvatges o els que estan en un lloc tancat. 2. f. Pudor forta, especialment de la carn i altres substàncies orgàniques en descomposició.

Possibles sinònims: pudor, pesta, fortor, fetor, tuf, bravada, fetidesa, fetiditat, pestilència

4. cleda (l. 22)

DEF: 1. f. Clos fet amb estaques, canyes o barres, per a tancar el bestiar o l'aviram. 2. f. Barrera o tanca mòbil de llistons o bastons per a tancar el portal d'un corral o d'un tancat.

Possibles sinònims: clos, tancat, barda, pleta, mallada

*S'hi inclouen només algunes possibilitats, però si l'estudiant n'aporta cap altra que es pugui considerar correcta en el context i no es contempla en aquest solucionari, es pot acceptar la resposta, segons el criteri del corrector o la correctora.

f) Digues el significat que adquireixen en el text 2 aquestes paraules (o expressions) o posa'n un sinònim. [1 punt]

1. prospectiva (línia 2)

DEF: adj. De la prospectiva o de la prospecció, o que hi té relació. f. SOCIOL. Conjunt sistematitzat de conjectures sobre l'evolució futura de la humanitat, fetes per mitjà d'hipòtesis i amb la finalitat de preveure els canvis que es produiran i de preparar-s'hi amb unes actuacions congruents.

Possibles sinònims: futura, venidora, esdevenidora

2. arrelat (l. 8)

DEF: 1. adj. Que fa molt de temps que es fa (una cosa, un costum o una manera d'actuar) i que és molt difícil de canviar o de llevar. 2. Profundament fix, un sentiment, un costum, o una idea, de manera que resulta molt difícil d'eliminar.

Possibles sinònims: fix, afermat, fixat, adherit

3. s'hi ha posat al front (l. 11)

DEF: Encapçalar un grup, un moviment o una empresa.

Possibles sinònims: encapçalar, posar-se al davant/al capdavant, presidir, dirigir, portar la batuta, portar el timó, dur/portar les regnes

4. progressista (l. 21)

DEF: adj. POLÍT./SOCIOL. Del progressisme o que hi té relació. 1. m. POLÍT./SOCIOL. Conjunt d'idees socials i polítiques avançades, innovadores.

Possibles sinònims: avançat, reformista, revolucionari, innovador, modern, avantguardista

*S'hi inclouen només algunes possibilitats, però si l'estudiant n'aporta cap altra que es pugui considerar correcta en el context i no es contempla en aquest solucionari, es pot acceptar la resposta, segons el criteri del corrector o la correctora.

3. Expressió i reflexió crítica

Hi ha tres possibilitats de tria:

- a) contestar les 4 preguntes que valen 1 punt (a, b, c i d) (Total 4 punts).
- b) contestar les 2 preguntes que valen 2 punts (e i f) (Total 4 punts).
- c) contestar 3 preguntes: 2 de les 4 preguntes que valen 1 punt i 1 de les 2 preguntes que valen 2 punts (Total 4 punts).

a) Descriu les característiques dels personatges que apareixen en aquest fragment d'*El verí del teatre*. Com evolucionen al llarg de l'obra? (Extensió: 75-80 paraules) [1 punt]

Els personatges que apareixen en aquest fragment són Gabriel i el Marqués.

El Marqués. Aquest personatge no s'esmenta amb nom o cognoms, sinó que queda definit pel seu títol nobiliari (importància de la jerarquia social). Així mateix, l'autor podria anomenar-lo simplement 'marquès' en referència al marquès de Sade. Pel que fa a la caracterització externa (cos, veu i vestuari), el Marqués canvia els seus vestits després de confessar que s'ha fet passar per un criat, i la veu també li canvia lleugerament. La seua posició social li permet exercir el poder i aconseguir allò que vol i que li provoca plaer. Des del principi, fins i tot quan es fa passar per criat, assistim a un combat dialèctic desigual, on el Marqués imposa sàdicament el seu criteri a un comediant plebeu, a qui mai no considera un interlocutor real, sinó un simple mitjà per donar via lliure als seus desitjos. El Marqués justifica intel·lectualment les seues pretensions, però el seu mètode només busca l'assassinat del contrari per validar les seues tesis personals. És manipulador, fred i despietat, encara que a voltes intel·ligent i brillant en la seua argumentació.

Gabriel de Beaumont. A diferència del Marqués, té nom i cognoms. En canvi, no hi ha cap caracterització externa ni cap acotació que el caracteritze. És un actor orgullós del seu ofici i conscient del seu lloc en la jerarquia social. Respecta les convencions socials encara que no li agraden. De fet, tracta amb arrogància el suposat criat, davant el qual se sent superior. És manipulat durant tota l'obra i juga un joc del qual desconeix les regles. Podem observar una clara oposició entre els personatges: Marqués/Gabriel, estatus social/persona individual; aristòcrata/comediant; poderós/sotmès; titellaire/titella; enganyador/enganyat, i botxí/víctima.

b) Quines característiques presenta el gènere teatral amb anterioritat al context en què es va escriure *El verí del teatre*? Indica quines són les diferències principals entre ambdós períodes. (Extensió: 75-80 paraules) [1 punt]

Després de la Guerra Civil i amb la implantació del règim franquista, el teatre en llengua catalana va ser prohibit als escenaris professionals i va viure absolutament desconnectat de les línies més innovadores del teatre europeu i nord-americà. A partir del 1946, el teatre català va reprendre les seues activitats, tot conreant els models i les formes dramàtiques més tradicionals del repertori de preguerra. Concretament al País Valencià, les manifestacions teatrals dominants foren els miracles vicentins i, sobretot, el sàinet i la comèdia costumista, mostres amb poca ambició literària i cap preocupació lingüística. A poc a poc, la renovació va anar generalitzant-se a finals dels seixanta, de la mà de l'anomenat "teatre independent" que, a més de buscar l'experimentació escènica, i la dignitat lingüística, defensava una concepció del teatre com a instrument de lluita social, política i nacional. El desenvolupament del teatre al País Valencià ha estat relacionat de manera molt directa amb la intervenció dels germans Sirera i Juli Leal, entre altres autors. Reivindicaven la necessitat d'un teatre actual, que tinguera present la lectura històrica de la tradició, la incorporació d'autors clàssics i contemporanis universals, la normalització del llenguatge, i l'obtenció d'un suport econòmic i social ampli.

c) Qui paper adopta la fraseologia en l'estil de *La plaça del diamant*? Explica les principals característiques de l'estil de Rodoreda en aquesta obra i il·lustra les teues explicacions amb exemples d'unitats fraseològiques i altres recursos estilístics extrets del fragment 2. (Extensió: 75-80 paraules) [1 punt]

L'estil de Rodoreda en aquesta obra es caracteritza per l'ús de recursos propis de l'oralitat, amb els quals l'autora pretén donar un regust col·loquial al text, per reproduir la parla de les classes populars de l'època. Així doncs, fa servir unitats fraseològiques (Ex.: 'era fora de mida', 'tot a passeig', 'amb prou feines', 'la cosa es posava negra', etc.), repeticions per emfasitzar idees o sentiments o el polisíndeton, amb la repetició de la conjunció "i", que és el connector més usat en el discurs oral col·loquial (Ex.: "I em va dir que havien pogut treure mossèn Joan. I que mossèn Joan...").

Així mateix, l'autora usa nombroses figures retòriques que confereixen un lirisme a l'obra (comparacions, metàfores, hipèrboles, sinestèsies, etc.) i una sèrie de símbols que apareixen al llarg de la novel·la, com ara els coloms.

En concret, la fraseologia s'usa sobretot com un recurs per a marcar aquesta oralitat pròpia de les classes populars de l'època en què està ambientada la història. Així doncs, les unitats fraseològiques confereixen al text un to col·loquial i contribueixen a caracteritzar els personatges i donar versemblança als seus diàlegs.

d) Explica quins són els trets més significatius de la narrativa des de 1939 fins a l'actualitat i ubica l'obra de Rodoreda en aquest període. (Extensió: 75-80 paraules) [1 punt]

Mercè Rodoreda va viure alguns dels fets que van commoure Europa al segle XX: la Guerra Civil Espanyola i la Segona Guerra Mundial. Així mateix, l'exili la va posar en contacte amb algunes de les principals tendències literàries i autors del període. Les seues primeres obres s'inclouen en la tendència de la novel·la psicològica, corrent que s'estava desenvolupant a Europa de manera paral·lela i que, dins les lletres catalanes, representava l'avantguarda literària. Durant la postguerra, es preferia un tipus de realisme de tipus

vuitcentista o compromés amb el moment que s'estava vivint. Rodoreda va compartir les preocupacions dels intel·lectuals i escriptors europeus de l'època i va llegir i conèixer tant els autors més importants del primer terç del segle XX (Virgínia Woolf, James Joyce, Marcel Proust, Kafka, etc.) com els representants de les tendències més modernes i contemporànies. Així, trobem punts de contacte amb escriptors existencialistes (com ara Camús i Sartre) i d'altres autors que barregen la realitat i la fantasia (Buzzati, Borges...).

Quant al context literari en català, la novel·la va reaparèixer lentament després del col·lapse que va suposar la Guerra Civil i la implantació del règim franquista. És una època marcada per l'exili dels intel·lectuals, la censura, les dificultats de publicació i la prohibició de l'ús del català en l'àmbit públic. Durant la dècada dels cinquanta van començar a publicar els autors formats i coneguts abans de la guerra (Mercè Rodoreda, Josep Pla, Llorenç Villalonga, entre d'altres) i va aparèixer la primera generació d'escriptors que no havien començat la seua carrera abans de la guerra (Jordi Sarsanedas, Maria Aurèlia Capmany, Manuel de Pedrolo, Joan Perucho, entre d'altres). Es continua conreant la novel·la psicològica, corrent que es desenvolupa en el primer terç del segle XX (Joan Sales, Mercè Rodoreda, Llorenç Villalonga, Maria Aurèlia Capmany) i el realisme vuitcentista (Enric Valor), però apareix un tipus de literatura realista més compromesa amb el moment present (Manuel de Pedrolo, Josep Maria Espinàs). Durant la dècada dels seixanta es va consolidar l'hegemonia de la novel·la i, a finals dels seixanta i inicis dels setanta, irromp una nova generació d'escriptors que va créixer després de la guerra. En destaquem Terenci Moix i Baltasar Porcel. Al País Valencià, durant la dècada dels setanta, va aparèixer una generació de narradors joves coneguts com «la generació dels setanta» i es va produir la incorporació a la narrativa d'escriptors que pertanyien a promocions literàries anteriors: Joan Francesc Mira, Carmelina Sánchez-Cutillas, Josep Palacios i Enric Valor. Entre finals dels seixanta i la dècada dels setanta, hi ha una activitat cultural i editorial efervescent i un ambient literari on coincideixen diferents generacions d'escriptors. Els anys vuitanta són clau per al desenvolupament de la literatura catalana en general i de la narrativa en català en particular. D'una banda, encetem un període de certa normalitat i suport institucional del català. D'altra banda, tenim la desaparició d'autors que han estat cabdals en el desenvolupament de la literatura durant l'etapa anterior (entre els quals es troba Mercè Rodoreda). A més, apareixen nous narradors que van marcar una nova etapa en la literatura catalana. El punt d'inflexió és la irrupció en el panorama literari d'*Uf, va dir ell* de Quim Monzó. Monzó connecta amb autors catalans com Pere Calders i d'altres americans com Cortázar. Una altra línia narrativa que es desenvolupa a partir dels vuitanta es caracteritza per l'ambientació rural de les històries i l'exploració dels mecanismes de la memòria col·lectiva (Jesús Moncada, Camí de Sirga i Pedra de tartera, Maria Barbal). Hi pren força la narrativa històrica (Jaume Cabré, *Senyoria*; Josep Lozano, *Crim de germania*) i la narrativa de gènere (novel·la negra i policíaca, ciència ficció i novel·la eròtica). En destaquem l'obra del valencià Ferran Torrent.

e) Escriu un text de característiques semblants a les del text 1 d'Isabel-Cara Simó, en el qual descrigues personatges i llocs que conegues. (Extensió: 150 paraules) [2 punts]

Resposta oberta. S'espera que l'estudiant siga capaç de produir un text narratiu-descriptiu, amb les característiques pròpies d'aquests tipus de textos. Es valorarà

positivament sobretot l'ús de recursos estilístics, la narració de fets o sentiments, etc., i el bon ús de la puntuació i de les propietats del discurs (coherència, cohesió, etc.).

f) Després de llegir el text 2 de Rafael-Lluís Ninyoles, quin futur creus que tindrà el valencià en la nostra societat? Redacta un text per a justificar la teua resposta. (Extensió: 150 paraules) [2 punts]

Resposta oberta. S'espera que l'estudiant redacte un text expositiu-argumentatiu, amb les característiques pròpies d'aquest tipus de textos. A més de la correcció gramatical i lèxica, a l'hora de corregir cal tenir en compte la coherència i la cohesió del text, l'adequació a la tipologia textual i a un registre formal, l'ús de connectors o el bon ús dels signes de puntuació.